

Dávid Katalin 90

Születésnap köszöntés

■ Dávid Katalin nemcsak a művészettörténet-tudomány nagyszónoka, hanem a magyarországi kulturális közélet meghatározó személyisége. Ő az, akire valóban illik az a jelző: megkerülhetetlen. Életműve a módszeres tudós munkája, a magas fokú diplomácia művelése, az emberi szolidaritás és a megértés gyakorlata. Édesapja, Dávid Lajos a kolozsvári egyetem professzora volt, aki 1922-ben Klebelsberg Kunó miniszter felkérésére települt át Szegedre, ahol megalapította a Gyógyszertár és Gyógyszerészeti Intézetet, illetve az egyetem gyógyszerészeti karának dékánja lett. A magyar-örmény származású polgári családhoz olyan jelentős emberek voltak vendégként vagy barátként bejáratosak, mint Teleki Pál miniszterelnök, Szekfű Gyula történész, vagy Felvinczi Takács Zoltán

művészettörténész. Itt folytattak komoly eszmecseréket egymással Sík Sándor piarista tanár, költő, irodalomtudós és esztéta, valamint Bálint Sándor néprajzkutató társaságában.

A művészettörténetet valószínűleg a család barátjának, a már említett Felvinczi Takács Zoltánnak a hatására választotta. Befolyásolhatta ebben a döntésében unokabátyja, Barcsay Jenő, a híressé vált festőművész is, aki 1947-ben elvitte a budapesti Képzőművészeti Főiskolán művészettörténetet tanító Lyka Károlyhoz egy kis beszélgetésre. Dávid Katalin ekkor döntötte el, hogy a művészettörténet speciális ágazatával, az ikonográfiával kíván foglalkozni.

Tanulmányai befejeztével – gyakornokként – a Szépművészeti Múzeumba került 1948-ban. Itt Szilágyi János György művészettörténésszel, az antik művészet kutatójával ismerkedett meg, akinek hatására még inkább az ikonográfia kutatása felé fordult érdeklődése. Egyre inkább meggyőződésévé vált, hogy ahhoz, hogy a műtárgyakban önállóan lássa meg azok történeti értékeit, teológiát is kell tanulnia. 1950-ben azonban klerikális összeesküvés gyanújával, úgynevezett rendelkezési állományba tették. Szilágyi János György a Képzőművészeti Főiskola professzorához, az apósaához, Rabinovszky Máriusz művészettörténészhez fordult segítségért. A kulturális minisztériumban akkor Redő Ferenc festőművész volt a művészeti ügyek intézője. Hatáskörénél fogva létrehozatta azt a művészettörténeti dokumentációs intézményt, amelynek Dávid Katalin kezdetben tudományos munkatársaként dolgozott (1951–1954), később igazgatójává nevezték ki. A fiatal (27 éves) Dávid Katalin egymás után alkalmazta az egykori jezsuita pap tanárait, ismerőseit, tekintettel arra, hogy az intézmény feladatául a levéltári kutatást, bibliográfiai adatgyűjtést, meglévő nagy gyűjtemények leltározását határozták meg. Mindeközben a fiatalabbakat megbízta, hogy a még élő, a kulturális területről választott személyekkel dokumentáló célú interjúkat készítsenek. Ehhez, a

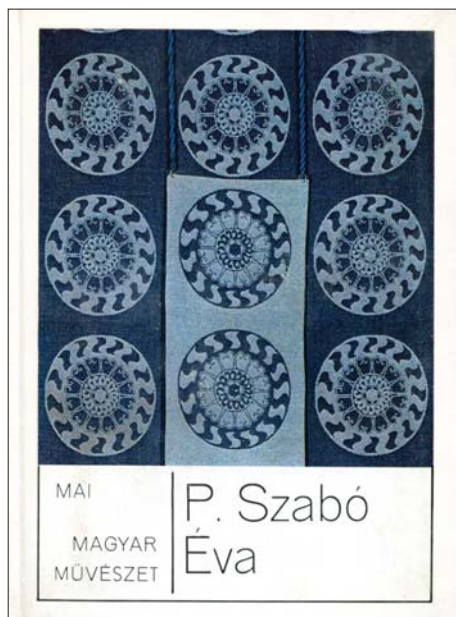
Fotó: Mudrák Anitka / Főszékesegyházi Kincstár, Esztergom

Bakócz-miseruha / Chasuble of Cardinal Bakócz
[cca. 1510] *spanyol brokát, olasz bímzés (Főszékesegyházi Kincstár, Esztergom) / Spanisch brocade, Italian embroidery (Cathedral Treasury, Esztergom)*
[104x78 cm]

MAI
MAGYAR
MŰVÉSZET | Konecsni
György

MAI
MAGYAR
MŰVÉSZET | P. Szabó
Éva

MAI
MAGYAR
MŰVÉSZET | Szrogh
György

Kötetek a Mai Magyar Művészet sorozatból.

Sorozatszerkesztő:

**Dávid Katalin /
Volumes**

from the series

**Mai Magyar Művészet
(Contemporary Arts in
Hungary). Series editor:**

Katalin Dávid

[Képzőművészeti
Alap Kiadóvállalata,
Budapest,
1971–1989]

fiatalok mellett, szüksége volt az idősebb nemzedék alapos tudására is, valamint a papok latin, történelmi ismereteire. Itt dolgoztak az azóta már a magyar művészettörténet elismertté vált képviselői, mint például Balogh Jolán, Kampis Antal, Bernáth Mária, Genthon István, Supka Magdolna, Németh Lajos, id. Entz Géza, Zolnay László, a fiatalabbak közül Marosi Ernő, Beke László, Takács József művészettörténészek. Ő maga úgy határozta ezt meg, hogy „nagyiparosítani kellett a művészettörténeti kutatást”. Számos nagy tudású szakember barátja és ismerőse mellett igen nagy támogatást kapott Fülep Lajos művészettörténestől is.

Visszatérve a Művészettörténeti Dokumentációs Központban végzett munkákra, mindaz, amit a levéltárosok, művészettörténészek összegyűjtöttek, illetve konferenciákon megfogalmaztak, Dávid Katalin szerkesztésében, az intézet kiadásában, folyamatosan megjelent. (*Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve*, 1952–1953; *Művészettörténeti Tanulmányok*, 1953–1960; *Művészettörténeti Dokumentációs Központ Közleményei*, 1962–1964). 1964-ben ismét eltávolították állásából.

A sors különös firtorának tekintette ezt a felmondást is, minthogy ennek köszönhetően, igen rövid idő múlva, a Magyar Nemzeti Múzeumba került Fülep Ferenc igazgató meghívására. Rögtön a „mélyvízbe” került. Megbízták ugyanis az ekkor készülő *Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig* című állandó kiállítás főrendezői feladatával. Az 1967-ben Aczél György és Kádár János pártpolitikai vezetők jelenlétében megnyílt kiállításnak ekkor már komoly politikai jelentősége volt. A hetvenes években hozta létre a *Mai Magyar Művészet* című sorozatot a Képzőművészeti Kiadónál.

1968-ban megkezdődtek a magyar állam és a Vatikán közötti tárgyalások, amelyek „tárgyalási alapjául” természetesen a művészet területét választották. Az egyházat a műemlékeken keresztül próbálták „helyzetbe hozni”. Létrehoztak 1969-ben egy állami vezetési intézményt, az Egyházi Gyűjtemények Szakfelügyeletét, amelynek Dávid Katalin lett a vezetője, és amelyet az Iparművészeti Múzeumban helyeztek el. Itt dolgozott 1994-es nyugdíjba vonulásáig. Mind ezen idő alatt sikerült olyan jelentős műemléki és kultúrtörténeti jelentőségű intézmények épületeit és

kiállításait megújítani, mint például az esztergomi Keresztény Múzeum, a Debreceni Református Kollégium Múzeuma, vagy a Magyar Zsidó Múzeum. Dávid Katalin szerint ezeket, mint a magyar államnak az egyházak felé gyakorolt gesztusait, eredményként lehetett felmutatni a Vatikán felé, VI. Pál pápa előtt. Nyilvánvaló, hogy ezen időszakban alakult ki egyre szorosabb kapcsolata a vatikáni egyházi szakmai körökkel és a magyar katolikus egyházzal is, amelyhez a szakralitással foglalkozó folyamatos tudományos kutatómunkái is kapcsolódtak. Ezek közül is kiemelkedő jelentőségű volt az 1970 októberében a Magyar Nemzeti Galériában megnyílt, *Egyházi gyűjtemények kincsei* című kiállítás, és annak katalógusa. Igaz ugyan, hogy megkezdődött a társadalomban a Rákosi-korszak lassú „feloldása”, de a megfélemlített és megregulázott egyházi és polgári körök visszahúzódása közepette, mint amikor friss levegő áramlik be a levegőtlen helyiségekbe, úgy hatott ez, az ország egyik legrangosabb kiállítóhelyén bemutatott gyűjteményes kiállítás.

1979-ben újabb, immár kibővített kiállítás nyílt *Egyházi gyűjtemények kincsei* címmel az Iparművészeti Múzeumban, s két év múlva, 1981-ben a Corvina Kiadónál jelent meg a *Magyar egyházi gyűjtemények kincsei* című, gazdag illusztrációkkal reprezentáló könyv, amelyet a következő évben angol és német nyelven is közreadtak. Ma már mondhatjuk, hogy a fiatal művészettörténész igen magas színvonalon lépte át mind a politikai, mind a kulturális életet gúzsba kötő határokat. Könyvének bevezetőjében írja: „*A művészettörténet olyan sajátos szakterületeinek, mint az ikonográfiának és az ikonológiának, tehát az ábrázolások mélyebb megértését segítő kutatásoknak is gazdag lelőhelyei ezek a gyűjtemények, hiszen a tematika szinte minden egyházi rendeltetésű alkotáson, és minden korban fontos szerepet játszott.*” Miután tisztázta, mi is az egyházi gyűjtemény és a művészet fogalma közötti összefüggés, módszereken mutatva be a magyarországi egyházak kincseinek a hazai művészettörténetben elfoglalt jelentőségét. Egy perccig sem hagyott kétséget afelől, hogy a megelőző években porig megalázott kereszténységnek a köztudatba való újra visszahelyezése a szándéka. Mint írja, az egyházművészet stílusalakításainak bemutatása a tudományos kutatás feladata. Az egyházi meg-

rendelésekre készült, számos műfajban megvalósult anyag egyben a magyar művészettörténet helyi és egyetemes értékeinek tárháza is. „*Az egyetemes fejlődésben ennek a sajátosan helyi tevékenységnek megkeresése az egyik alap célkitűzése tudományágunknak. Ebből a szempontból különösen határozott területre találtunk éppen az egyházművészetben belül.*” A tanulmány további részében kiemelkedő jelentőséget tulajdonít a szerző az ötvösművészetnek, amelyet a különböző tárgyak bemutatásával, valamint azok keletkezéstörténetének dokumentálásával is igazolva, egyértelműen európai hasonló kultúrkörök színvonalához emel. „*Ennek bizonyítására példaként említjük, az egykori magyar királyi korona felső részét, melyet a legújabb európai irodalom magyarországi műhelymunkának feltételez, amit a székesfehérvári királysírok leletei is megerősítenek.*” Az említett kiállításon, illetve az utána megjelent könyvben továbbra is az ötvösség nagyszerű tárgyainak ad jelentős helyet a szerző, kiemelve azt a győri püspökség tulajdonában lévő *Szent László-hermát*, amelyet a korszak jelentős szobrász testvérpárja – a Kolozsvári testvérek – idősebb tagjának, Mártonnak tulajdonítanak. A hermán feltűnik az a sodronyzománc-technika, amely később Európa-szerte elterjedt mint a magyar kultúra egyik hírvivője. Hasonlóképpen az ötvösség magas színvonalát képviselte az esztergomi Főszékesegyházi Kincstárban őrzött úgynevezett *Mátyás deák kelyhe*, amelyen a gótikus magyar művészet másik sajátos nemzeti technikája, az ún. bőrtűs filigrántechnika látható. A pazar kiállítási anyag az egyházi gyűjteményeket alapul véve egészen a 19. század második feléig terjedően mutat be az Anjou-korból való további remekeket úgy is, mint a Kelet–Nyugat között fekvő ország különleges művészeti keveredésének jelképeit. Ebből nem maradtak ki a magyarországi táblaképfestészet olyan jelesei, mint a Jánosréti mester, a Bati mester, MS mester munkái. Mellettük találhatóak a korszak ugyancsak kiemelkedő nemzetközi mestereinek művei, mint például Crivelli, Niccolo da Foligno és Lucas Cranach alkotásai. Az egyetemesség hangsúlyozása mellett Dávid Katalin elemző tanulmányában jelenik meg hangsúlyos módon a nemzeti művészeti tevékenykedés önállósulási törekvéseire utaló értékelés. Kiemelte a református egyházművé-

Mátyás deák (Mathias Literatus) kelyhe / Chalice of Mathias Literatus magyar munka, 1480 körül, aranyozott ezüst, filigráns technika, magasság: 23 cm (Főszékesegyházi Kincstár; Esztergom) / Hungarian, c. 1480, gilded silver, filigree technique, height: 23 cm (Cathedral Treasury, Esztergom)

➤
**Suky Benedek kelyhe /
 Chalice of
 Benedek Suky**
 1437–1439 között,
 aranyozott ezüst,
 sodronyzománc
 díszítéssel, magasság:
 27,2 cm (Főzékes-
 egyházi Kincstár,
 Esztergom) / between
 1437–1439, gilded
 silver, with cloisonné
 enamel decoration,
 height: 27,2 cm
 (Cathedral Treasury,
 Esztergom)

zeti anyagból az úrasztali terítők gazdag motívumkincsét éppen úgy, amint más jelentős textilművészeti alkotásokat. Tudvalévő, hogy a magyar művészettörténet legjelentősebb reprezentáló helyei, a várak, udvarházak, kastélyok mellett, valójában az egyházi rendeltetésű kolostorok, illetve templomok voltak. A török hódítás után újraépített országban leginkább ezek a barokk stílusban készült épületek maradtak meg. Így tehát ennek a kiállításnak, illetve az említett kötetnek a lehetőségei szerint helyet kaptak Maulbertsch és Dorfmeister művei is. Az ötvösművészet iránti szenvedélyes elkötelezettségű művészettörténész nem tagadta meg önmagát akkor, amikor Szentpéteri József klasszikus formavilágú, nemes tradíciókat teremtő műveivel reprezentálja a kötet befejező részét. Mindemellett – ismét a magyar művészet egyetemességének hangsúlyozása érdekében – mutatja be a magyar ortodox és görögkeleti szerb egyházak azon emlékeit is, amelyeket az orosz, a görög és a balkáni művészet kiemelkedő alkotásai képviselnek.

„*Ex invisibilibus visibilia...*” címmel 1993-ban, a hetvenéves professzor asszony tiszteletére *Emlékkönyvet* jelentettek meg tisztelői. Dankó László érsek írja a kötet előszavában a következőket: „*A Római Katolikus*

Egyház és a magyar szellemi élet tisztelőleg a szakrális művészettörténet kortárs mestere, Dávid Katalin előtt. Szerzőink felkérése során, tudományos munkásságának főbb irányait tartottuk szem előtt. A kötetben így kapcsolódnak össze teológia, művészettörténet, művelődéstörténet és régészet: egyazon tudomány fájának különböző ágai. A tanulmányok mellett verseket, prózákat talál az olvasó. Ez a művészet örökkévalóságát jelképezi. Harmadik csoportként személyes emlékek, dokumentumok, levelek vannak, jelei a barátságoknak és szeretetnek.” A kötet külön értéke a Vatikán Művészeti és Régészeti Emlékek Megőrzése Apostoli Szentszéki Hivatalának érsekétől, Francesco Marchisanótól az ünnepelt szakrális munkásságát elismerő levél. A szerzők a hasonló jellegű emlékkönyvek szerint igyekeztek vagy egy tudományos értékű tanulmányukkal, vagy személyes emlékeikkel, verssel köszönteni a tudós Dávid Katalint. A 68 szerző között a magyar művészeti élet számos jeles személyisége található. Az említettekén kívül Nyíri Tamás teológusprofesszor, Vekerdi László egyetemi tanár, Ladocsi Gáspár, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagja, Blanckenstein Miklós, Csanád Béla, Várszegi Asztrik, Schweitzer József, Szabó Ferenc, Fabinyi Tibor egyházi méltóságok. Prokopp Mária, Vayer Lajos, Keserü Katalin, Gellér Katalin, Szilágyi András, Supka Magdolna, Trogmayer Ottó, Bernáth Mária művészettörténészek, valamint olyan ismert költők és írók, mint Csoóri Sándor, Nagy Gáspár, Esterházy Péter, Kodolányi Gyula, Horgas Béla, Levendel Júlia. A közélet ismert szereplői közül Zelnik József etnológus, Fekete György belső-építész, Szántó Tibor grafikus könyvtervező, Deme Tamás művelődéstörténész, Benda Kálmán történész, Mezei András író-újságíró, valamint az egyik legreggbbi szellemi társ és barát, Makovecz Imre építész adták írásaikat köszöntésüül. A 450 oldalnyi reprezentatív kiadványban személyes tiszteletadásként olyan tanulmányok találhatóak, amelyek Dávid Katalin gondolatmenetéhez csatlakoznak. Szóljanak akár a megváltás teológiájáról vagy a magyar Mária-tisztelet nyugati és keleti gyökereiről az Árpád-háziak korában (Kerekes Károly). *A szép és a szent* (Nyíri Tamás), vagy *Halál és halotti szertartás a zsidó rítusban* (Schweitzer József), *Az istenábrázolás mint teológiai probléma* (La-

doci Gáspár) egyértelműen ezekhez kapcsolódnak. Rákos Sándor a *Gilgames*-fordításából publikált egy részletet, Dienes István a táltosok viaskodásáról írt. A művészettörténészek nagy része saját eredményes kutatómunkájának egy-egy kiérlelt darabjával tisztelt Dávid Katalin előtt. Ők sokat köszönhetnek az általa igazgatott Művészettörténeti Dokumentációs Központban folyó szakszerű tudományos kutatómunkának, amelyből kiforrott, majd a Magyar Tudományos Akadémia védőszárnya alá került a máig működő Művészettörténeti Kutató Csoport (2012-től MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet néven).

Dávid Katalin az ikonográfia szerelmeseként több tanulmánya után, könyv formájában, 1996-ban a Jel Kiadónál jelentette meg *A megváltás tipológiája* címmel nagyszabású művét, amelyet 2002-ben követett *A teremtett világ misztériuma – Bibliai jelképek kézikönyve* (Szent István Társulat). Ez utóbbinak például a törzsanyaga hármas tagolásban, alfabetikus sorrendben foglalja össze a jelképeket. Elemzi azok ószövetségi, majd újszövetségi jelentéseit, és külön egységben mutatja be a jelkép jelentkezését a korai kereszténységben. Dávid Katalin nem csak elméleti síkon járult hozzá ezeknek a magas kulturális tartalommal rendelkező kincseknek modern módszerekkel történő összegyűjtéséhez és értelmezéséhez. Miközben az idevonatkozó, legutolsó nemzetközi szintű szakirodalom magyar nyelvű megismertetéséhez is hozzájárult ezzel, igyekezett megértetni a saját idegen nyelvű publikációival azt, hogy a végső feledés előtti utolsó figyelmeztetés ezeknek az ábrázolásoknak mint képi beszédeknek az összegyűjtése. Az ikonográfia essenciája olyan, mint a betűkkel vagy szavak által használt nyelv, amelynek azonban emezeknél sokkal több jelentésük van, s értelmük elfelejtésével elveszik az emberi minőség is. Mindezekhez, amint a későbbi kötetekhez is, inspirációit Szent Ágoston, illetve Aquinói Szent Tamás teológiai nézeteiből merítette. Úgy vélte, hogy az emberek számára a hit és annak külső kifejezési formái olyan alapvető dolgok, mint a lélegzetvétel, akkor keletkezett bennük, amikor homo sapienssé váltak. A nagy keresztény hittudósok munkáit tanulmányozva jutott arra a következtetésre, hogy

ezt a nehezen megfogalmazható szellemi és értelmi tevékenységet a lehető legegyszerűbb formákban kell közel hozni és megértetni az emberekkel. „*Az én álláspontom az, hogy a legegyszerűbb dologban hiszek. Hiszek a végtelen jó Istenben. Ennél egyszerűbben, semmitmondóbban és felelőtlenebbül nem is lehet hinni. Én mindent átadok ezzel Istennek. Abban hiszek, aminek nincs korlátja, azaz hiszek a végtelenben. Az Istenre úgy tekintek, mint egy nem bizonyítható, de mégis létező valóságra. Léte nem bizonyítható, mert ha az lenne, nem lenne Isten, hanem egy olyan kézzel fogható valami, mint a matéria. Ésszel nem lehet érvelni, egy intelligens ateistával nem is érdemes ezen vitatkozni, hiszen ő is tudja, hogy ez lehetetlen. Istent hinni kell. De ha azt akarod, hogy a tudomány időszerű korlátai ne akadályozzanak, akkor a tudományt sem veheted öröknek, mert az mindig tovább lép. Ki kell mondanunk, hogy olyan valamiben akarunk hinni, ami örökké tartó, végtelen, megengedi, hogy addig gondolkozzam, ameddig akarok. És ha már nem tudok tovább gondolkodni, akkor feltételezem, hogy a következő generáció továbblép, mint én. Hát ez az örökké való, ez a jó Isten.*”

Mindezen magas színvonalú tudományos elemzése

Dávid Katalin: Chagall / Katalin Dávid: Chagall
[A Művészet Kiskönyvtára sorozat. Corvina Kiadó, Budapest, 1966]

→
Dávid Katalin:
Anna Margit /
Katalin Dávid:
Margit Anna
[Corvina Műterem
sorozat.
Corvina Kiadó,
Budapest, 1980]

közepette nekifogott egy olyan ismeretterjesztésnek, amelynek nyelvi közvetlensége egyáltalán nem ment a téma igényes feldolgozásának a rovására. A Szent István Társulat 2006-ban, egy papírtokban összefogva jelentette meg *A szép teológiája*, a *Kereszténység és kultúra* című, 100, illetve 150 oldalas tanulmányait, amelyekben a címben rejlő bonyolult gondolatköröket hozza közel az olvasókhöz. Az előbbit a Magyarországon szolgáló jezsuiták emlékére ajánlotta a szerző, az utóbbit pedig menyének, Miklós Eszternek. Miután a kutatómunkájának jelentős részét a Vatikáni Könyvtárban, illetve más római helyszíneken végezte, szinte természetes, hogy kedvelt városáról is önálló kötetet jelentetett meg. A *Róma* című kötetet fiának, Hidvégi Máténak a következő bibliai idézettel ajánlja: „*Úgy fogják hívni: a szentek útja. A megváltottak rajta vándorolnak.*” (Iz 35,8–9) Ebben a kötetben találhatjuk annak a kitüntetésnek a fakszimiléjét, amelyet 2003. augusztus 16-ai dátummal II. János Pál pápa adományozott saját kezűleg aláírt oklevélként Dávid Katalin 80. születésnapja alkalmából. Ugyancsak ebben a négy kötetet magába foglaló papírtokban találhatjuk meg Michelangelo *Mózes* szobrának művészettörténeti és pszichológiai elemzését a szerző tollából. Ezt a tanulmányt Sigmund Freud *Mózes*-tanulmányával kapcsolatban fogalmazta meg a szerző. A négy elegáns megjelenésű kötet jól rámutat a szerző már korábbiakban is említett mélyen empatikus természetére is, hiszen ezeket a teológiai és művészettörténeti tudományokra alapozott ismereteket nem véletlenül ajánlotta a legközvetlenebb szellemi és családi közösgének.

Tudományos munkásságának külön hatalmas területét jelenti a Mária-kultusz története. *Isten anyja a tipológiában – Egy asszony, öltözete a Nap* címmel 2008-ban ugyancsak a Szent István Társulatnál jelent meg, a csaknem 400 oldalas, több mint 70 színes illusztrációval gazdagított könyve. Kutatómunkájának nyomán ekkorra már számos bizonyítékot szerzett a világ különböző területein létező ősi kultúrákban meglévő azonos jelentésű szimbólumokról. Ezek nyomán állította, hogy a pogányság mint hitetlenségi jelző nem létezik, minden ember hisz valamiben, legfeljebb a hit megfoghatatlan létezésének adnak a népek különbö-

ző formákat. A kereszténység valódi kibontakozása a katolicizmusban történt meg szerinte, amelynek egyetemességét viszont Isten anyjának mint a szeretetnek a megtestesülése teszi mindenki számára elfogadottá. Hasonló szellemi indíttatásból szentelt az előbbihez hasonló terjedelmű tudományos értekezést a keresztnek. Az ezen a címen 2011-ben kiadott műben teológiai és ikonográfiai értelmezések során bizonyítja, hogy „*a kereszt mint a megváltás jelképe azok a területeken, ahol a keresztény vallás dominál [...] a gyakorlati életet, az egyéni és társadalmi egyaránt érintette. A kereszt, mint ilyen, Krisztus történelmi keresztjét jelentette, ami valóság és misztérium, tehát, egy időben ereklye és jelkép*”. Teológiai tudása és történeti ismeretei alapján bizonyítja, hogy a kereszt kiemelése a szakrális ábrázolások közül a megváltásnak az egyet-

len, a méltónak elfogadott megjelenítése a keresztény vallásokban. A megváltásra mint Jézus földi emberré válásának a céljára az emberiségnek a világ minden táján szüksége és reménye van.

Dávid Katalin hatalmas keresztény ikonográfiai és szimbólum-kutatásainak a jelenre is vonatkozó jelentőségét, minden eddigi rangos egyházi és állami díjjal történt elismerése mellett, úgy tűnik, kevésbé vette figyelembe a politikával is összefüggő társadalomtudomány. Ő mindent elkövetett, hogy a gyakran nehezen értelmezhető – az egyre kevesebb műveltséggel rendelkező emberek számára érthetetlen – teológiai kifejezések ne maradjanak felfoghatatlanok az egyszerű emberek számára. (A már említett, II. János Pál pápától kapott, minden bizonnyal számára is a legnagyobb értéket jelentő díj mellett, munkásságát elismerték Móra Ferenc-emlékéremmel, 1984; a Ma-

gyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével, 1993; Széchenyi-díjjal, 1995, amelyet a hazai művészettörténeti kutatás megteremtése és az egyházi gyűjtemények érdekében kifejtett tevékenysége, valamint tudományos életműve alapján ítéltek meg számára. Magyar Örökség díjat 1997-ben, Stephanus-díjat, valamint Belváros-Lipótváros Díszpolgára kitüntető címet kapott 2003-ban. A Szent Adalbert-díj nagyérem fokozatát 2005-ben, a Prima-díjat 2010-ben nyerte el. Budapest díszpolgárává 2013-ban választották meg.) Elkötelezettségét bizonyítja a legutóbbi, 2013 tavaszán közreadott, alig 35 oldalas „kiáltványa”. Ebben a dolgozatában kiemelt néhány gondolatmenetet a korábban megjelent különböző könyveiből annak érdekében, hogy felhívja Európa és a világ figyelmét az erkölcsi nihilizmus miatt pusztulásba rohanó emberiségre. Ez a felkiáltással felérő írás *Egy keresztény értelmiségi Európára néz* címmel jelent meg. Ismét emlékezett arra, hogy a szimbólumokat kizárólag az ember képes megalkotni. Ezek így válnak az ő tulajdonává. Ilyen például az életfa. Ez az ábrázolás a világ valamennyi kultúrnépénél megtalálható. Önmagában is egyértelművé teszi az Ég és a Föld közötti természetes összeköttetést, ezzel szimbolizálva szellemi és anyagi értelemben a teljes életet adó erejét. Ha elvesztjük a szimbólumok értelmezését, elvesztünk egymás számára is. Nem véletlenül választotta ez esetben mottóul Robert Schumannnak, az Európai Unió egyik alapítójának, 1958-ban megfogalmazott szavait: *„Európa keresztény alapjainak újragondolására kapunk megbízást azzal, hogy hozzuk létre a kormányzásnak olyan demokratikus modelljét, amely a megbékélés által a népek közösségét teremti meg a szabadság, az egyenlőség, a szolidaritás és a béke jegyében, és amely mélyen benne gyökerezik az alapvető keresztény értékekben.”*

Hálával tartozunk a kilencvenedik életévét ebben az évben betöltő Dávid Katalin művészettörténész professzornak, hogy óriási tudását számtalan könyvében, tanulmányaiban és előadásaiban érthetően és bölcsen adta át a ma és a jövő nemzedékeinek.

Isten éltesse, hogy még sokáig szellemi gyarapodásunkért, és így megmentésünkért dolgozhasson!

DVORSZKY HEDVIG
művészettörténész

←
**Báthory-miseruha /
Báthory-Chasuble**
[cca. 1520] *firenzei
brokát, magyar
domborművű hímzés
(Főszékesegyházi
Kincstár, Esztergom) /
brocade of Florence,
Hungarian
three-dimensional
embroidery (Cathedral
Treasury, Esztergom)*
[130x89 cm]